

Ομιλία του Υπουργού Οικονομικών Γιάννη Στουρνάρα στο Συνέδριο του Economist με τίτλο «Europe Unbound Overcoming stagnation: re-igniting Greece's potential»

Κυρίες και κύριοι, σας ευχαριστώ. Είναι μεγάλη χαρά και τιμή που είμαι σήμερα μαζί σας. Θα προσπαθήσω σε σύντομο χρονικό διάστημα να πω ποιοι είναι οι βασικοί άξονες της πολιτικής μας. Ο τίτλος της ομιλίας μου είναι «Άξονες της οικονομικής πολιτικής για έξοδο της Ελλάδας από την κρίση». Θα αναφερθώ σε δέκα σημεία, το πρώτο εκ των οποίων εν είδει ερωτήματος: αν θα μπορούσε η Ελλάδα να κάνει κάτι διαφορετικό από αυτό που κάνει σήμερα.

Όταν οι αγορές είναι κλειστές και δεν μπορείς να δανειστείς, όταν δεν υπάρχει άλλη χώρα εκτός Ευρωζώνης να σε δανείσει, τότε διαπραγματεύεσαι τους όρους της διάσωσης σου με τον καλύτερο τρόπο που μπορείς.

Η εναλλακτική λύση θα ήταν η έξοδος της χώρας από το ευρώ. Αυτή, όμως, θα ήταν καταστροφική λύση. Το βιοτικό μας επίπεδο θα έπεφτε πάρα πολύ και θα γύριζε πολλές δεκαετίες πίσω.

Υπογράψαμε λοιπόν αυτή τη συμφωνία διάσωσης που ονομάζεται Μνημόνιο. Τι κάνει ακριβώς το Μνημόνιο; Μας αναγκάζει, θα λέγαμε στην ουσία, να κλείσουμε το κενό μεταξύ παραγωγής και εγχώριας δαπάνης. Αυτό το κενό ήταν αρκετά μεγάλο από τη μεταπολίτευση μέχρι σήμερα. Για παράδειγμα παρήγαμε 100 και δαπανούσαμε μεταξύ 105 και 120. Ακριβώς αυτό το κενό είναι το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, το οποίο είναι ελλειμματικό. Ήταν ελλειμματικό για πάρα πολλά χρόνια.

Άρα, αναγκαζόμαστε τώρα να κλείσουμε αυτό το κενό μεταξύ παραγωγής και εγχώριας δαπάνης, που οδήγησε στην υπερχρέωση -στο μεγάλο εξωτερικό χρέος. Επίσης, το Μνημόνιο μας προσφέρει χρηματοδοτικούς πόρους όσο οι αγορές παραμένουν κλειστές.

Ευχής έργο είναι η προσαρμογή αυτού του κενού να γίνει περισσότερο με αύξηση της παραγωγής και λιγότερο με μείωση της εγχώριας δαπάνης. Αυτό απαιτεί τη μέγιστη δυνατή βελτίωση της ανταγωνιστικότητας προκειμένου να αυξηθούν οι εξαγωγές και την αποκατάσταση της ομαλής ροής πιστώσεων στην οικονομία για να αυξηθούν οι επενδύσεις.

Η Ελλάδα κατόρθωσε να σταθεί στα πόδια της και να επιζήσει. Διαπραγματεύτηκε όσο καλύτερα μπορούσε, δεδομένων των συνθηκών. Στο Eurogroup πετύχαμε ήδη -παρ' όλο που πολλοί προσποιούνται ότι το αγνοούν- τα εξής σημαντικά πράγματα:

1. Να μειώσουμε το χρέος μας κατά 40 δισ. ευρώ στο τέλος του 2012. Αυτό έγινε τόσο με την επαναγορά, όσο και με τη μείωση των επιτοκίων, αλλά και με άλλους τρόπους.
2. Μειώθηκαν τα επιτόκια δανεισμού μας κάτω από το 2%. Πόσες άλλες χώρες άραγε έχουν την ευκαιρία αυτή;
3. Δόθηκε επιμήκυνση εξόφλησης μέχρι το 2040 και περίοδος χάριτος 10 χρόνια.
4. Η απαίτηση δημοσιονομικής εξυγίανσης επεκτάθηκε κατά δυο χρόνια μέχρι το 2016, αντί για το 2014 που ήταν στην αρχή.
5. Επιστρέφονται στην Ελλάδα από τις Κεντρικές Τράπεζες της Ευρωζώνης, μέσω των Κυβερνήσεών τους, τα κέρδη και οι υπεραξίες από τη διακράτηση ελληνικών ομολόγων των Κεντρικών Τραπεζών της Ευρωζώνης.
6. Προβλέπονται πρόσθετα οφέλη, αρκεί να επιτύχουμε πρωτογενές πλεόνασμα. Στο σημείο αυτό θα επανέλθω γιατί κατά την άποψή μου αποτελεί το κλειδί της επιτυχίας μας.

Ποιες είναι οι βραχυπρόθεσμες εξελίξεις στη χώρα μας:

Κατ' αρχάς, έχουμε θετικές εξελίξεις στον προϋπολογισμό το 1ο τρίμηνο. Πετύχαμε πρωτογενές πλεόνασμα γύρω στα 500 εκ. ευρώ περίπου, έναντι προβλεπόμενου πρωτογενούς ελλείμματος πάνω από 1,5 δισ. ευρώ. Ο εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή μειώθηκε κατά 0,2% το Μάρτιο σε ετήσια βάση, δηλαδή έγινε αρνητικός για πρώτη φορά από το 1968.

Αυτό είναι πολύ καλά νέα για το διαθέσιμο εισόδημα των Ελλήνων πολιτών και για την ανταγωνιστικότητα. Βέβαια, δυσκολεύει κατά τι τη δημοσιονομική προσαρμογή.

Οι εξαγωγές αγαθών πηγαίνουν αρκετά καλά και συνεχίζουν και στο 1ο δίμηνο του έτους.

Η βιομηχανική παραγωγή αρχίζει και σταθεροποιείται. Έχει ενδιαφέρον το γεγονός ότι οι βιομηχανικές παραγγελίες εσωτερικού βελτιώνονται, αλλά οι παραγγελίες από την αλλοδαπή, που μέχρι τώρα πήγαιναν πολύ καλά, δείχνουν σημάδια κόπωσης, που αντανακλούν τον ασθενή οικονομικό κύκλο στο εξωτερικό, ιδιαίτερα στην Ευρωζώνη, ακριβώς δυστυχώς τη στιγμή που η Ελλάδα χρειάζεται ενίσχυση της ζήτησης από το εξωτερικό.

Τα πιο θετικά νέα είναι ότι οι κρατήσεις για τον τουρισμό βρίσκονται σε πολύ ικανοποιητικά επίπεδα. Οι τουρίστες αναμένεται να ξεπεράσουν τα 16 εκ. φέτος.

Η θετική εξέλιξη στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ίσως είναι το καλύτερο νέο που είχαμε μέχρι σήμερα. Θυμίζω ότι το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών είχε φτάσει σε ένα ύψος ρεκόρ το έλλειμμά του το 2008 και φέτος περιμένουμε να είναι περίπου μηδενικό για πρώτη φορά μετά από πάρα πολλά χρόνια.

Κυρίως η προσαρμογή προήλθε από τις εισαγωγές, αλλά και οι εξαγωγές πηγαίνουν αρκετά καλύτερα, λόγω της σημαντικής βελτίωσης που έχουμε πετύχει στην ανταγωνιστικότητα.

Η πιο αρνητική εξέλιξη μέχρι τώρα είναι η συνεχιζόμενη αύξηση της ανεργίας που έφτασε το 27,6%, παρά τη βελτίωση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος.

Οι εξελίξεις στην Κύπρο δεν αναμένονται να είναι τέτοιες, ώστε να ανατρέψουν το βασικό μακροοικονομικό μας σενάριο. Η θωράκιση των κυπριακών τραπεζικών καταστημάτων στην Ελλάδα, επιτεύχθηκε με τη μεταβίβασή τους στην Τράπεζα Πειραιώς σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα.

Έχουμε ομαλή περάτωση των διαπραγματεύσεων με την τρόικα, έχουμε δηλαδή συμφωνία –θα σας μιλήσει και ο κ. Τόμσεν γι' αυτό. Επομένως, αναμένεται χωρίς πρόβλημα η εκταμίευση των επόμενων δόσεων. Το Μάρτιο ο δείκτης οικονομικού κλίματος σημείωσε την υψηλότερη επίδοση 88,6 των τελευταίων ετών.

Θα μου επιτρέψετε μια πολύ σύντομη συνολική αποτίμηση. Μέχρι τώρα έχουν υλοποιηθεί τα 2/3 της απαιτούμενης δημοσιονομικής προσαρμογής για την περίοδο 2010-2016 και τα 3/4 της απαιτούμενης προσαρμογής στην ανταγωνιστικότητα. Η εναπομείνασα προσαρμογή είναι δύσκολη αλλά όχι ανέφικτη. Υπάρχει φως δηλαδή στην άκρη του τούνελ, απαιτείται υπομονή και νηφαλιότητα.

Διαψεύστηκαν οι προφήτες της καταστροφής. Η Ελλάδα παραμένει στην Ευρωζώνη, η εμπιστοσύνη αποκαθίσταται ραγδαία. Κατά την άποψή μου, ο μείζον στόχος σήμερα είναι να αποκτήσουμε πρωτογενές πλεόνασμα στον προϋπολογισμό από φέτος, ώστε να ζητήσουμε την εφαρμογή της ρήτρας που συμφωνήθηκε στο Eurogroup της 27ης Νοεμβρίου 2012, δηλαδή να ζητήσουμε μια δραστική μείωση του δημόσιου χρέους.

Αυτό θα δημιουργήσει μια πολύ θετική ροπή στην εξέλιξη των πραγμάτων και θα φέρει μπροστά την έξοδο από την κρίση.

Ποια είναι, όμως, η μεγάλη πρόκληση σήμερα; Κατά τη γνώμη μου είναι η παράλληλη επίτευξη περαιτέρω δημοσιονομικής προσαρμογής και οικονομικής ανάπτυξης. Είναι αυτό εφικτό; Μέχρι τώρα δεν ήταν. Για να είναι εφικτό, απαιτούνται προϋποθέσεις, τόσο από την ελληνική πλευρά όσο, όμως, και από την Ευρωζώνη.

Ποιες είναι οι προϋποθέσεις από την ελληνική πλευρά; Πρώτα απ' όλα θα έλεγα ότι είναι η διατήρηση ενός σταθερού πολιτικού κλίματος. Είναι η άμεση ανακεφαλαιοποίηση των Τραπεζών από τα ήδη διαθέσιμα κονδύλια και η αποκατάσταση ομαλής ροής πιστώσεων στην οικονομία.

Είναι η αξιοποίηση των κονδυλίων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, που τώρα αρχίζουν να εκταμιεύονται για την Ελλάδα, ιδιαίτερα για μικρομεσαίες επιχειρήσεις και μεγάλα έργα. Είναι η βελτίωση της ποιότητας του δημόσιου τομέα, θα δείτε με τις ανακοινώσεις που θα κάνουμε σήμερα πως βλέπουμε να γίνεται αυτό. Δεν είναι μόνο η μείωση του αριθμού των υπαλλήλων που αυτό γίνεται ούτως ή άλλως, αλλά είναι και η βελτίωση της ποιότητας. Καμία χώρα στον κόσμο -λέει η οικονομική ιστορία- δεν πέτυχε χωρίς έναν αποτελεσματικό και καλό δημόσιο τομέα.

Είναι η αξιοποίηση των διαθέσιμων και εξασφαλισμένων 44 δισ. ευρώ από τα ευρωπαϊκά Ταμεία. Τα 44 δισ. είναι τα χρήματα που έχουμε από σήμερα μέχρι το 2020, λαμβάνοντας υπόψη τη διαπραγμάτευση που έγινε για το νέο ΕΣΠΑ, αλλά και τα αναξιοπώτητα κονδύλια από το προηγούμενο. Και σε αυτά βάζω και τα χρήματα για τον αγροτικό τομέα. 44 δισ. ευρώ είναι πάρα πολλά λεφτά, είναι στη διάθεσή μας!

Πώς σκοπεύουμε να αξιοποιήσουμε τα λεφτά αυτά; Σκοπεύουμε να τα αξιοποιήσουμε με βάση το νέο αναπτυξιακό πρότυπο και το νέο πρότυπο απασχόλησης, που εκπονούνται από δεξαμενές σκέψης τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα, για λογαριασμό των Υπουργείων Οικονομικών, Ανάπτυξης και Εργασίας.

Είναι η περαιτέρω βελτίωση της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας γιατί από πλευράς κόστους εργασίας έχουμε πετύχει ήδη πολύ σημαντική μείωση. Το σχετικό κόστος εργασίας έχει μειωθεί πάνω από 20% τα τελευταία χρόνια, είναι πολύ μεγάλη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και αυτό αρχίζει και αντανάκλαται στις εξαγωγές.

Η περαιτέρω βελτίωση της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας θα επιτευχθεί με την απελευθέρωση των επαγγελματιών, που ακόμη παραμένουν κλειστά, με τη βελτίωση των συνθηκών ανταγωνισμού στις αγορές όπου οι συνθήκες αυτές παραμένουν ακόμη ατελείς κυρίως με άρση των εναπομεινάντων εμποδίων στον ανταγωνισμό και στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων.

Ένα άλλο σημαντικό σημείο και προϋπόθεση είναι η εξάλειψη των προβλημάτων στην αγορά ενέργειας, καθώς και των ταμειακών ελλειμμάτων του ΛΑΓΗΕ και του ΑΔΜΗΕ. Είναι η υλοποίηση του φιλόδοξου προγράμματος ιδιωτικοποιήσεων του ΤΑΙΠΕΔ, που θα είναι το κλειδί για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων.

Τέλος, θα είναι η κατάθεση του νομοσχεδίου που προετοιμάζουμε τώρα -και είχαμε την τύχη να συνεργαστούμε με τους παγκόσμιους experts στο είδος τους,

τόσο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου όσο και της Task Force και της τριόγκας- για την απλοποίηση και τη σταθερότητα του φορολογικού συστήματος και τον εκσυγχρονισμό των φορολογικών κωδίκων, εντός των επόμενων εβδομάδων.

Αυτά από την πλευρά μας. Η Ευρωζώνη, όμως, δεν πρέπει να μείνει αδρανής. Τι πρέπει να κάνει; Είχαμε μια σημαντική κουβέντα τόσο στο Eurogroup τις προηγούμενες δυο μέρες όσο και στο Ecofin για τα θέματα αυτά.

Κατ' αρχάς, βασική προϋπόθεση, όχι μόνο για την Ελλάδα, αλλά και για τις υπόλοιπες χώρες του ευρωπαϊκού νότου που έχουν προβλήματα, είναι η υλοποίηση μιας τραπεζικής Ένωσης το συντομότερο δυνατό και χωρίς αστερίσκους. Είναι η απαίτηση για μια συμμετρική προσαρμογή κρατών – μελών με ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κρατών - μελών με αντίστοιχα πλεονάσματα.

Τι σημαίνει αυτό; Αυτό σημαίνει το εξής: σας θυμίζω κάτι το οποίο είχε πει ο Κέυνς το 1944 όταν έκανε τη διαπραγματεύση του Μπρέτον Γουντς. Είχε πει ότι «σε συστήματα σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών, δεν μπορούν όλες οι χώρες να αποπληθωρίζουν τις οικονομίες τους. Αν το κάνουν αυτό όλες οι χώρες, τότε η κατάληξη θα είναι η ύφεση».

Πρότείνει η προσαρμογή να γίνεται ως εξής: χώρες που έχουν ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών να προχωρούν σε δημοσιονομική προσαρμογή, αλλά και χώρες που έχουν πλεονάσματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών να προχωρούν και αυτές σε αντίστοιχη δημοσιονομική προσαρμογή. Ή σε προσαρμογή της ζήτησης, δηλαδή να υπάρχει μια συμμετρική κατανομή της προσαρμογής.

Τρίτο σημείο: υιοθέτηση της βασικής αρχής ότι για να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα των κρατών - μελών του ευρωπαϊκού νότου, θα πρέπει τα κράτη - μέλη του ευρωπαϊκού βορρά είτε να δεχτούν να ανακυκλώνουν τα οφέλη που έχουν από την κρίση, προς τα κράτη - μέλη του ευρωπαϊκού νότου, για παράδειγμα μέσω της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, μέσω άμεσων επενδύσεων στις χώρες του ευρωπαϊκού νότου, ή αυτό που έγινε για την Ελλάδα τον προηγούμενο Νοέμβριο μέσω αποδοχής της μείωσης του επίσημου χρέους των κρατών - μελών του ευρωπαϊκού νότου, είτε να δεχτούν να έχουν υψηλότερο πληθωρισμό από το μέσο όρο της Ευρωζώνης, είτε με συνδυασμό και των δυο αυτών πραγμάτων.

Δυστυχώς αυτά τα τρία πράγματα δεν έχουν γίνει ακόμη δεκτά από την Ευρωζώνη. Είναι όμως κοινή λογική. Όλη η ακαδημαϊκή ανάλυση δείχνει ότι χωρίς αυτά τα τρία πράγματα, η αρχιτεκτονική της Ευρωζώνης κινδυνεύει.

Στο ένατο σημείο θέλω να πω ότι η θέση της Ελλάδας είναι στην Ευρωζώνη. Ο τρόπος που επιδιώκουμε να μείνουμε στην Ευρωζώνη σήμερα, είναι ο πλέον

ορθολογικός κατά την άποψή μου και με το μικρότερο κόστος για τη χώρα και ιδιαίτερα για τα χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα του πληθυσμού.

Όσοι υπόσχονται ότι θα μας βγάλουν από το μνημόνιο αλλά θα μας κρατήσουν εντός της Ευρωζώνης, ψεύδονται ασυστόλως. Τέλος, θέλω να πω ότι η κυβέρνηση αυτή υποστηρίζεται από υπεύθυνες πολιτικές δυνάμεις του τόπου, όχι μόνο για να κρατήσει την Ελλάδα στην Ευρωζώνη, αλλά για να αλλάξει και την Ελλάδα και την Ευρωζώνη.

Ο βαθμός συνεργασίας και αμοιβαιότητας που έχει επιτευχθεί ανάμεσα σε ετερόκλητες ιδεολογικά δυνάμεις δεν έχει προηγούμενο στη νέα ελληνική ιστορία και αυτό είναι μία νότα αισιοδοξίας για το μέλλον. Ευχαριστώ πολύ.